

Зоріна О. С.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ЖАНРОУТВОРЕННЯ У ДРУКОВАНИХ ТА ЕЛЕКТРОННИХ МЕДІА В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ

Вступ. Стаття присвячена проблемам жанроутворення та жанрових змін у друкованих та електронних медіа. Часом досить несподіваних, кардинальних, що були викликані й стали відповіддю на драматичні зміни в українському суспільстві, охопленому війною.

Актуальність і мета. Зумовлені необхідністю теоретичного осмислення й подальшого практичного втілення новацій у царині жанроутворення. Трагічний досвід осмислення перебігу війни в ЗМК, екстраполяція через репортажі, інтерв'ю, аналітику, публіцистику переживань, спогадів, сподівань головних героїв журналістських творів потребує нових підходів. Як оперативних, так і зважених, осмислених, що, в свою чергу, базуються на професійному та життєвому досвіді журналіста.

Методологія. Головним є історико-порівняльний метод дослідження, що дозволяє найбільш ефективно проводити аналіз ситуації, що постійно змінюється. При цьому аналогії проводяться не лише із кризою в соціумі, яким є, по суті, війна, але і з станом мирного часу. Коли жанроутворення відбувалося стабільно, зважено, із врахуванням ряду суб'єктивних та об'єктивних факторів. Громадської думки, розвитку і розширення сфер впливу ЗМК тощо. Методи аналізу та синтезу, систематизації дали можливість розглянути проблему жанроутворення в цілому.

Результати. Проаналізовано системні жанрові зміни в матеріалах друкованих та електронних медіа, що стали результатом реакції творчих працівників редакцій на військові події. Креативність вітчизняних журналістів дозволила розширити діапазон застосування всіх, без винятку, жанрових груп. Однозначно, що за оперативністю реагування, першими стали репортаж та інтерв'ю, проте вже маємо зразки публіцистики. У вигляді нарисів, есеїв, репортажів, написаних у формі спогадів. В статті наголошено на нових прийомах, методах роботи вітчизняних журналістів, запропоновано їх досвід колегам, початківцям, всім тим, хто прагне поєднати свою долю із журналістикою.

Висновки. Розвиток жанрів, часом стрімкий і неоднозначний, є наслідком непрогнозованої ситуації, що виникає спонтанно і на яку суспільство, через ЗМК, реагує спершу емоційно, згодом зважено. Репортаж доповнюється аналітикою, згодом осмислюється публіцистикою. В статті акцентується на тому факті, що саме ці жанри змінюються і читацька свідомість подекуди на встигає переосмислити нові реалії. Журналістам-практикам слід брати до уваги цей феномен, тому стильові новації проводити цілком свідомо і толерантно, бажаючи донести до своїх читачів правду про реальність війни і цінності мирного життя.

Ключові слова: журналістика, жанри, репортаж, інтерв'ю, блогерство, етика, публіцистика.

Постановка проблеми. Війна – шанс для белетриста. Цей перефразований вислів відомого літератора і блискучого репортера Ернеста Гемінгвея можна екстраполювати в царину журналістики. Оскільки ніде і ніколи репортер, аналітик, публіцист не зможе так само сповна проявити себе, як під час передачі ним драматичних і, загалом, трагічних перипетій війни. Звичайно, це в повній мірі стосується перебігу російсько-української війни, під час якої вітчизняні журналісти проявляють себе і мужніми воїнами, і професійними репортерами, аналітиками. Війна впливає на роз-

виток журналістики і, насамперед, систему жанроутворення, в силу самої природи агресії, часом страху, іноді – через потребу елементарно вижити і донести до читача правду про конфлікт. Слід нагадати, що військова агресія приносить із собою масу емоційних вражень. Що раніше, в мирному суспільстві ніколи б не були зараховані до честот журналіста. Більше того, справедливо вважається, що підвищений емоційний стан не сприяє об'єктивному висвітленню події. Проте саме війна заперечила цю доктрину і дослідники журналістики, журналісти-практики мають рахуватися із

тим фактом, що емоції, нервові збудження, здебільшого неприємні спогади тепер супроводжуватимуть їх, насамперед під час виконання ними професійних обов'язків. Написання матеріалів, підготовки до виходу в ефір телесюжетів тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процесами жанроутворення, насамперед, в практичній, прагматичній площині останні кілька років займаються не професіонали, які змушені описувати перебіг військових подій та ситуації в тилу тими засобами, що є у них в розпорядженні. Загальними гуманітарними знаннями; набутим інтуїтивним досвідом творчої роботи тощо. Не професіонали поки не піднялися до теоретичного осмислення проблеми, проте їх дописи, що розміщені здебільшого в соціальних мережах дають вагому аналітику дослідникам журналістики. За свідченням Соні Кошкіної (К. Василенко), шеф-редакторки популярного в Україні інтернет-порталу Lb.ua («Лівий берег»): «Для багатьох ранкова новина навіть може стати питання життя і смерті, коли доводиться обирати між свободою в іншій країні і виконанням громадського обов'язку на Сході, на передовій. Саме тому політичні інтернет-портали, інтернет-сайти, сторінки популярних політиків і політичних блогерів стають дедалі популярнішими в Україні, рейтинговішими ніж спортивні новини та модні ресурси» [1, с. 40]. За рахунок кількісного збільшення числа громадян, які з тих чи інших причин взялися продукувати журналістські матеріали, спостерігаємо якісні тенденції до змін у жанроутворенні. Оскільки працюють переважно особи без фахової підготовки, констатуємо той факт, що неофіти, не обмежені класичними нормами жанрових груп, за асоціативним рядом, що може бути пов'язаний будь з чим: інтернет конструванням, моделізмом і т.д., знаходять нові, часом несподівані методи відображення реальності. Цілком природно, що не завжди варто знову винаходити велосипед, проте цінні знахідки трапляються і вони очевидні. Так відомий блогер і власник каналу Юрій Бутусов широко використовує жанр передачі інформації, що можна охарактеризувати як «репортаж-довідка». Дуже часто матеріали Юрія Бутусова можна визначити як «звіт-довідка». Зрозуміло, що звіт є класично визначеним жанром із групи інформаційних жанрів. Довідка, тим часом, є лише відповідним інформаційним документом, що в силу необхідності має інформувати читача про певну ситуацію, що склалася. В даному випадку, на фронті [2]. Суто теоретичним проблемам жанроутво-

рення присвячено публікації Василенко К.М. [1], Зоріної О.С. [6], Горської К.О. [7].

Постановка завдання. Цілі і мета статті: проаналізувавши проблему визначити для теоретиків-журналістикознавців найбільш оптимальні шляхи дальших студій, для журналістів-практиків дати конкретні рекомендації стосовно можливі варіантів розвитку жанрів. Виходячи із постановки завдання, визначивши цілі і мету, визначаємо методи дослідження. Користуючись історико-порівняльним методом, як основним при написанні статті, авторка звернулася до практики відомої в минулому репортерки журналу «Нація», науковця Барбари Такман. Свідомо наголосивши на тому факті, що журналістське розслідування причин і перебігу Першої Світової війни поєднується із суто науковими розробками. Дотримуючись універсальних правил журналістської етики, Барбара Такман не тільки змальовую похмуру атмосферу напередодні і на початку великої війни, вона ґрунтовно і переконливо досліджує причини виникнення глобального конфлікту. Тобто, на прикладі Барбари Такман маємо класичне поєднання різних груп жанрів. Від репортажу до аналітики з елементами художньо-публіцистичної групи [3]. Згаданий вище військовий кореспондент Юрій Бутусов прагне досягнути цього рівня, проте зусиль одного журналіста в цій царині явно недостатньо. Російсько-українська війна потребує не тільки особового складу і зброї, але і десятки, сотні обдарованих журналістів, які були б здатні оцінити і відобразити цю історичну драму. Методи аналізу та синтезу, систематизації дали можливість розглянути проблему жанроутворення як в окремих аспектах, так і в цілому. Однак, слід зазначити, що специфіка питання полягає в безперервній зміні обставин, зумовленою об'єктивними причинами ведення військових дій. Методика має змінюватися відповідно вимогам доцільності оптимізації подачі матеріалу в екстремальних умовах. За час ведення повномасштабної війни змінилася, насамперед, етика журналіста і власне етика подачі матеріалу. Якщо раніше, за визначенням українських дослідників В. Іванова і В. Сердюка у посібнику з журналістської етики: «На жаль із розквітом масової преси відбулася вульгаризація змісту медіа. Газетні шпальти, теле- та радіоефір заповнили матеріали сенсаційного характеру, де є секс, смерть, скандали, насилля. Це потурання низьким смакам виправдовували тим, що цього хоче глядач. Забували про те, що аудиторія виховується на матеріалах медіа...» [4, с. 71]. Історико-порівняльний метод дослідження дозволяє кон-

статувати, що вищенаведене твердження відійшло в минуле (хоча не виключено, що ситуація повернеться). Проте нині в друкованих та електронних ЗМК домінують інші пріоритети. Етичні категорії правди і неправди, чесності і зради, єдина непарна категорія сенсу життя, очевидно чи незримо присутні в матеріалах сучасних ЗМК. Етика диктує стиль викладу, жанрові видозміни, так само виразно, як війна потребує нові види озброєнь.

Виклад основного матеріалу. Найбільш характерна видозміна в подачах сучасних ЗМК: взаємоперехід і своєрідний симбіоз жанрів. Вже недостатньо просто написати репортаж, як це було в часи Барбари Такман, Гемінгвея чи Грехема Гріна. Сучасний читач потребує пояснень: емоційних, швидких, однозначних. Тому спостерігаємо в одному матеріалі жанрову суміш: репортаж з елементами аналітики, причому остання не завжди якісна, бо екстремальні умови потребують швидкого реагування. Аналітика ж потребує часу для усвідомлення значимості події, зв'язки фактів із трьох джерел тощо. Тут виникає стара проблема рівня домислу і вимислу, що так і не буда вирішена в довоєнний час, а нині набула надзвичайно великого значення. Користуючись історико-порівняльним методом, нагадаємо твердження відомого фахівця із журналістики знавця. Дж. Голла: «У XVIII столітті журналісти та їх читачі сприйняли би будь-яку пропозицію дотримуватися об'єктивності лише тому, що вона є чеснотою, як цілком недоречно. Таких авторів, як Едісон, Стіл, Джонсон, Свіфт і їх менш відому братію з Грабстріт, читали саме заради їх поглядів і думок. Об'єктивність стала витвором преси XIX століття» [5, с. 31]. Нині вимисел називається неправдою, але ніхто точно не може вказати, де закінчується вимисел, починається домисел. Нова журналістика Тома Вулфа в Україні не прижилася, а вона могла б добре прислужитися під час війни. В ЗМК України регулярно постають питання про правдивість і об'єктивність тлумачення той чи іншої інформації, що поступає як із фронту, так із інформаційних чи псевдо інформаційних джерел по всьому світу. Зрозуміло, що неправдива інформація руйнує мораль, що не сприяє довіри до ЗМК. Репортажні матеріали в «чистому» вигляді, тим не менше, залишилися і, виходячи з історичного досвіду, слугуватимуть майбутнім поколінням читачів і журналістико знавцям, історикам для розуміння реального стану нинішніх подій. Дозволимо навести авто цитату: «Звідси – нечіткість, невизначеність, непрозорість наукових сентенцій, що впливають не стільки від нерозуміння автором проблеми, скільки

від спроби «зупинити час» для аналізу окремих моментів швидкоплинного процесу. Цілком припускаємо і певну замилюваність ідеєю чи схильність до перебільшення в трактуванні ідеї «глобального розуму», «світової мережі робототехніки» і т.д.» [6, с. 76]. Трапляється і так, що процес жанроутворення іде не прогнозовано, оскільки світова практика свідчить, що творчі плани мають тенденцію змінюватися від задуму до реалізації на сто відсотків, кардинально. У вітчизняній журналістиці головною перепорою для розвитку жанрів є непрофесіоналізм і самовпевненість, як негативна моральна характеристика, що впливає на якість матеріалів. Тим часом, за свідченням науковця К. Горської: «Значення ролі автора в комунікативному повідомленні завжди було високим. Однак технологізація і дигіталізація комунікативного простору вносять суттєві корективи в установлену парадигму авторства. З одного боку, масове обертання без особистісного інтелектуального продукту в всесвітній мережі зменшує значення імені автора передусім для споживача. За цим підходом, інформація є первинною категорією, а джерело... вторинним.... Водночас зростання кількості джерел... гостро ставить питання верифікації інформації, встановлення першоджерела... і тим самим підвищує значення авторизованого контенту для легшої його ідентифікації» [7, с. 29]. Наведена точка зору набуває все більшої актуальності в сучасних екстремальних умовах розвитку суспільства. Щодо верифікації жанрів, то значення перевірки фактів і адекватної аналітики не може не зростати саме в екстремальних умовах. Тому особлива увага в жанроутворенні має бути приділена саме правдивості інформації, а для цього необхідно кілька важливих суто професійних прийомів. Насамперед, матеріал має бути ретельно збалансований щодо обсягу: кількості друкованих знаків, хвилин екранного часу тощо. Жанроутворення передбачає певну стриманість, маючи на увазі повагу до читача, який може не сприйняти одразу певні кардинальні новації в подачі фактів. Особливо, в процесі їх інтерпретації. Жанроутворення передбачає також можливість співавторства. Раніше воно було скоріше винятком, ніж правилом. Нині, при підготовці матеріалів в особливих умовах співавторство набуло поширеного характеру. При тому воно кардинально відрізняється від подібної практики минулого. Зараз, за умови дотримання європейських правил, слід чітко виділяти ту частину роботи, що її здійснив той чи інший автор і відповідно підписувати саме цю частину його прізвищем чи псевдонімом. У вітчизняних друкованих чи

інтернет-виданнях така практика як правило зводиться до розміщення матеріалу двома частинами. Перша – власне матеріал: репортаж, інтерв'ю. В основному інформаційна група жанрів. Друга частина – коментар іншого автора, співробітника редакції чи залученого експерта. Ця частина написана у форматі статті, тобто являє собою вже аналітичну групу жанрів. Рідко але трапляється, що редакція друкованого чи інтернет-видання залучає до коментаря кількох експертів. Ексклюзивність цього методу цілком залежить від нестачі матеріальних і часових ресурсів, коли матеріал слід надрукувати, розмістити в мережі, подати в ефір негайно. Наступна досить кардинальна новація в сучасному жанроутворенні – велика кількість ілюстративного матеріалу, кількість якого в рази зросла порівняно із довоєнним часом. Цей факт переконливо довела у своїх студіях вітчизняна вчена К. Горська. Вона також наголосила на тому, що редакції інтернет-виданнях часто розміщують світлини без посилання на авторство, що утруднює ідентифікацію місця, часу події. Знімає із редакції всяку відповідальність за якість і зміст світлини [7, с. 239]. Світлини в сучасних умовах – важлива складова жанроутворення. Їх стало багато завдяки розвитку технічної цивілізації, коли будь-яку подію можна зняти на мобільний телефон і тут же передати ексклюзивну світлину до редакції. Чи варто з наукової точки зору аналізувати якість такого візуального матеріалу. Напевно, не варто. Але слід враховувати той безперечний факт, що будь-яка світлина, особливо з епіцентру події часто не тільки доповнює текстовий матеріал, а й подекуди заміщає його. Естетика світлини, майстерність фоторепортера не присутні апіорі, оскільки часто світлина є предметом швидкого виробництва на утилітарний телефон або планшет не професіоналом. Науковець-журналістикознавець в такому випадку стоїть перед дилемою: чи варто рекомендувати редакціям розміщати неякісні, по суті, світлини, чи краще дочекатися моменту, коли на допомогу власне навіть не редакції, а журналістиці прийде професіонал. Який зробить гарний фоторепортаж, що його варто розмістити не лише в міській чи загальноукраїнській газеті, інтернет-виданні, але і запропонувати міжнародній аудиторії? Тим більше, що проблемами війни і проблемами України Європа переймається апіорі... Це було б оптимальним вирішенням питання, проте постійна криза в європейських масштабах, що відбувається здебільшого на території нашої країни, вимагає таку кількість фоторепортів, що їх практично неможливо підготувати в профільних навчальних

зкладах. Проблема із фоторепортерами полягає ще і в тому, що багато з них загинув на фронтах російсько-української війни. Найбільш відомий приклад – Макс Левін. Як повідомляє інформаційне агентство: «1 квітня 2022 року після тривалих пошуків у районі села Гута Межигірська на Київщині поліція знайшла загиблим фотографа та документаліста Макса Левіна. Максим у супроводі Олексія Чернишова, військовослужбовця та в минулому фотографа, відправились у Гуту Межигірську 13 березня документувати наслідки російської агресії» [8]. Загибель на самому початку конфлікту одразу двох журналістів, фоторепортів, стало фактом стримування, навіть залякування для значної кількості їх колег, зменшивши і без того незначну кількість професіоналів. Тим не менше, візуалізація інформаційного простору розвивається за своїми законами, серед головних: прагнення редакцій максимально задовольнити потреби власних читачів, глядачів. Не можна не враховувати такий етико-естетичний фактор, як азарт пошуку журналістами ексклюзивного матеріалу. Навіть в екстремальних умовах ніхто не відмінює боротьбу за збільшення читачької аудиторії, можливості екстраполяції цікавих матеріалів на міжнародну аудиторію. У зв'язку із усім вищевикладеним, залучення спонсорів до фінансування редакцій. Оскільки в умовах воєнного і повоєнного часу реклама в друкованих та інтернет-виданнях є досить проблематичною, гроші спонсорів в значній мірі сприяють саме розвитку вітчизняних ЗМК. А, отже, жанроутворенню і розвитку мистецтва фоторепортажу зокрема.

У процесах «жанроутворення отримала несподіваного розвитку проблема, що їй раніше приділялося недостатньо уваги з точки зору об'єктивних причин. Йдеться про авторство, але не тексту, а саме новацій. Виходячи із цього твердження, констатуємо кілька безперечних фактів, що мають бути ретельно проаналізовані з врахуванням надходження емпірики. Авторство в групі інформаційних жанрів, особливо коли йдеться про замітку, розширену замітку, коротке інтерв'ю за умови, коли інформація подається в інтернет-виданнях, визначити подекуди дуже складно. Тим більше, що замітка, розширена до меж блогу, може бути розповсюджена в соціальних мережах. В такому випадку, замітка, коротке інтерв'ю як правило доповнюється власними дописами, вигадками, коментарями самого блогера чи власника невеликого інтернет-видання. В цьому випадку говорити про жанроутворення в класичному розумінні цього слова, не варто. Йдеться про штучні новації,

одноразові, не продуктивні, суб'єктивні. Визначення авторства таких «новацій» з точки зору журналістознавства ні наукового, ні практичного результату не має сенсу. Проте слід зважати і на той факт, що зважаючи на величезну кількість інформаційної «породи», серед написаних, відзнятих коротких повідомлень, можуть зустрітися і такі, що мають характерні ознаки видозмін. В стриманій замітці раптом зустрічаємо метафору, в інтерв'ю респондент переходить на принципово інший стиль мовлення, мислення. Тим самим примушуючи журналіста або підлаштовуватися під незвичну манеру бесіди або змінюючи жанр матеріалу. Тобто, перетворюючи інтерв'ю-бесіду на інтерв'ю-монолог. Навіть інтерв'ю-роздум, чи прискіпливу аналітику. Жанроутворення відбувається тут в повній мірі. Особистість журналіста тут проявляється досить виразно, наголосимо, що за умови, якщо анонімна, по суті, коротка замітка, переростає у глобальний матеріал.

Жанроутворення в царині практичної журналістики залежить не лише від здібностей, професійного досвіду журналіста. Багато в чому сприяє оптимізації ситуації загальна атмосфера творчого суперництва. Не редакційного, комерційного, а саме творчого. Цей феномен в науковій царині досліджено недостатньо. Найбільш виразно творче суперництво проявляється, що природно, в групі художньо-публіцистичних жанрів. Йдеться про великі за обсягом нариси, елегантні замальовки, хронічки, що балансують на межі інформаційної та художньо-публіцистичної груп. Великий обсяг матеріалу дозволяє сторонньому оглядачу робити об'єктивні висновки; про якість журналістського твору може судити читачка аудиторія. Порівнюючи конкретний матеріал із публікаціями колег журналіста, висловлюючи свої враження в соціальних мережах. Зрозуміло, що створена таким чином атмосфера саме творчої конкуренції сприяє розвитку жанроутворення, стимулює вже досвідчених журналістів, які мають хист до літературної справи не лише описувати події, але робити цей процес новаторським. Про складний жанр літературного портрету написала в своєму дослідженні

вітчизняна вчена М. Воронова [9]. Дослідження не втратило актуальності і нині, методологія залишилася класичною, оскільки художньо-публіцистична група жанрів, в силу усталених канонів, на яких вона побудована, є найбільш стабільною, навіть консервативною в сучасній журналістиці. Проте і вона перебуває під видозмінами. Тут вони досить ускладнені, бо журналіст має змогу користуватися прийомами літераторів, а, отже, жанрові видозміни мають довгостроковий характер. Також не можна оминати увагою той факт, що в групі художньо-публіцистичних жанрів все частіше виступають блогери. Як правило, це – аматори, які прагнуть стати і журналістами, і письменниками одночасно.

Висновки. Головним підсумком наукової статті слід вважати констатацію того факту, що в екстремальних умовах розвитку суспільства, журналістика отримала реальний шанс для видозмін. Що, насамперед, реалізувалося у прискореному жанроутворенні. Жанрова система не змінилася в самій своїй основі, класифікація жанрів довела свою ефективність. Проте сучасно практика вносить корективи, часто досить суттєві, що ми їх визначаємо терміном «жанрові видозміни». Насамперед, на базі значної емпірики, констатуємо активний взаємоперехід жанрів. Змінилася стилістика подачі матеріалу. Значною мірою на сприйняття тексту впливає аудовізуальний ряд. Видозміни в жанровій групі пов'язані також із різким збільшенням кількості громадян, які беруть участь у інформаційному висвітленні соціально-економічних, воєнних реалій. Це – блогери, представники по зв'язкам із громадськістю, аматори. Вони також дотичні до жанроутворення, оскільки неофіти часом знаходять парадоксальні шляхи вирішення проблеми оптимальної подачі інформації.

Проблема жанроутворення потребує постійного моніторингу. Емпірика накопичується кожного дня, досвід оптимізації жанрової подачі безцінний. Для журналістів-практиків його слід постійно систематизувати і пропонувати з метою покращення якості журналістських матеріалів.

Список літератури:

1. Василенко К.М. Вирішення проблеми трансформації жанрів в політичній інтернет-журналістиці. К.М.Василенко. Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences, IV (15). I: 90, 2016.
2. Бутусов Юрій. «Це поділ на два сорти...»: <https://nv.ua/ukr/tags/jurij-butusov.html> (дата звернення: 24.01.2025 р.)
3. Барбара Такман – книги і біографія: <https://surl.lu/iwaqpv>
4. В.Ф.Іванов, В.Є. Сердюк «Журналістська етика», К.: 2006. – 260 с.
5. Гол Дж. Онлайнова журналістика. – К.: К.І.С., 2005. – 217 с.

6. Зоріна О. С. Блоги і блогерство як малодосліджене явище української інтернет-журналістики. Журналістика. Науковий збірник. К.: Інститут журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка, 2013, – Вип. 12 (37) С. 76–89.
7. Горська К.О. Медіаконтент: трансформація на перехресті аналогової та цифрової культур : монографія. Катерина Горська / за наук. Ред.. проф. Іванова В. Ф. – К. : Інтерсервіс, 2016. – 380 с.
8. На Київщині загинув фотограф і документаліст Макс Левін. <https://www.google.com/search?client=opera&q=макс+левін+загинув&sourceid=opera&ie=UTF-8&oe=UTF-8>
9. Воронова М. Ю. Сучасна портретистика. Проблема жанру. Електронна бібліотека Інституту журналістики. 2008: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1308> (дата звернення: 15.02.2025 р.)

Zorina O. S. GENRE FORMATION IN PRINTED AND ELECTRONIC MEDIA IN EXTREME CONDITIONS OF MILITARY ACTIONS

Introduction. The article is devoted to the problems of genre formation and genre changes in printed and electronic media. Sometimes quite unexpected, cardinal, which were caused and became a response to dramatic changes in Ukrainian society caused by the war. Relevance and purpose. Caused by the need for theoretical understanding and subsequent practical implementation of innovations in the field of genre formation. The tragic experience of understanding the course of the war in the mass media, extrapolation through reports, interviews, analytics, journalism of the experiences, memories, and hopes of the main characters of journalistic works requires new approaches. Both operational and considered, considered, which, in turn, are based on the professional and life experience of the journalist.

Methodology. The main method is the historical-comparative method of research, which allows for the most effective analysis of a constantly changing situation. At the same time, analogies are drawn not only with the crisis in society, which is, in fact, war; but also with the state of peacetime. When genre formation occurred stably, considered, taking into account a number of subjective and objective factors. Public opinion, development and expansion of the spheres of influence of the mass media, etc. Methods of analysis and synthesis, systematization made it possible to consider the problem of genre formation as a whole.

Results. Systemic genre changes in the materials of printed and electronic mass media, which were the result of the reaction of creative employees of editorial offices to military events, were analyzed. The creativity of domestic journalists allowed to expand the range of application of all, without exception, genre groups. It is clear that in terms of responsiveness, the first were reporting and interviews, but we already have examples of journalism. In the form of sketches, essays, reports written in the form of memoirs. The article emphasizes new techniques, methods of work of domestic journalists, offers their experience to colleagues, beginners, all those who seek to connect their fate with journalism. Conclusions. The development of genres, sometimes rapid and ambiguous, is a consequence of an unpredictable situation that arises spontaneously and to which society, through the mass media, reacts first emotionally, then thoughtfully. The report is supplemented by analytics, and later is interpreted by journalism. The article emphasizes the fact that these genres are changing and the reader's consciousness sometimes does not have time to rethink new realities. Practitioner journalists should take this phenomenon into account, therefore, they should conduct stylistic innovations quite consciously and tolerantly, wanting to convey to their readers the truth about the reality of war and the values of peaceful life.

Key words: journalism, genres, reporting, interview, blogging, ethics, journalism.